

Cilt/Volume: 2, Sayı/Issue: 3, 2018, ss/pp. 322-329
Geliş Tarihi/Recieved: 13.11.2018-Kabul Tarihi/Reviwed: 22.12.2018

NAMIK KEMAL' İN TÜRK ŞİİRİNİN YENİLEŞMESİNE KATKILARI

CONRTRIBUTION OF NAMIK KEMAL
TO THE RENEWAL OF TURKISH POETRY

Derya KARAOSMANOĞLU

Öz

Tanzimat Dönemi'nin en yenilikçi şairlerinden olan Namık Kemal, eserlerinde yenileşme çabasını çokça hissettirmiştir. Yenileşme çabası adına öncelikle Batı'nın önemli edebî türlerinin Türk edebiyatına uyarlanması, kazandırılması noktasında önemli adımlar atmış ve yeni ürünler ortaya koymuştur. Türk ulusuna millî benliğini, kimliğini ve değerlerini tanıtmak, hatırlatmak; hürriyet, vatan gibi duyguları canlandırıp özümsetmek özellikle millî edebiyat kavramını, halkın anlayabileceği yalnız bir Türkçeye aktarmak, yani "toplum için sanat" yapmak, Namık Kemal'in yegâne amacı olmuştur. Namık Kemal sanata, toplumsal yarar uğruna ve millî amaçlar doğrultusunda yararlanılan bir araç özelliği kazandırarak sanati topluma mal etmeye çalışmıştır. Namık Kemal çok sayıda yazdığı eseri ve fikri çalışmalarıyla Tanzimat Dönemi'nde Cumhuriyet'in düşünsel, edebî, siyasî, toplumsal yenilikleri üzerinde, doğrudan ve dolaylı yollarla önemli bir rol oynamıştır. Namık Kemal, mevcut Türk kültürünün deformasyonuna izin vermeden Batı'nın gerek toplumsal gerekse edebî alanlardaki yenilikçiliğini Osmanlı döneminde yerleştirmeye çabalamıştır. Bu gaye doğrultusunda hummalı bir mücadeleye girişen Namık Kemal'in "Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmildir" başlıklı makalesi ile "Tahrib-i Harâbât"ı, bir yönüyle bu mücadelenin bir ürünü sayılabilir. Bu çalışmada, Namık Kemal'in yukarıda adı geçen ürünlerindeki yenileşme çabaları, metinlerden karşılaştırmalı örnekler ele alınarak incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Namık Kemal, Türk şiirinin yenileşmesi, Tanzimat.

Abstract

Namik Kemal is one of the most reformist poets of Turkish poetry, he makes an effort in his works for reform. Firstly, modernization efforts on behalf adapting to important literary genre of Turkish literature of the West, the gaining of points, it has taken important steps and revealed new products. Turkish national identity of the nation, to promote the identity and values, remind; freedom, homeland revive feelings as to assimilate especially the concept of national literature, to transfer to a pure Turkish language the public can understand, that "art for society" to do, was the sole purpose of his. Namık Kemal art, by providing a tool feature that is useful and in line with national objectives for the sake of social benefits art has tried to producer society. Namık Kemal wrote many works in the Tanzimat period and the Republic of intellectual work intellectual, literary, political, social innovations on, has played an important role through direct and indirect ways. He has taken its goal of innovative side of the West without allowing the current Turkish culture distortion. In line with this purpose an intense casualities, in this sense Namık Kemal's there are two notable work: "Lisan-i Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmildir" and "Tahrib-i Harâbât". In this review, these two works will be examined with samples.

Keywords: Namık Kemal, reform in Turkish poetry, Tanzimat.

.....

 Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi, ddkaraosmanoglu@gmail.com

Giriş

Namık Kemal

1. Hayatı

21 Aralık 1840’da Tekirdağ’da doğdu, 2 Aralık 1888’de Sakız Adası’nda öldü. Asıl adı Mehmed Kemal’dir. Namık adını ona, şair Eşref Paşa vermiştir. Babası, II. Abdülhamid döneminde müneccimbaşılık yapmış olan Mustafa Asım Bey’dir. Annesini küçük yaşında yitirince çocukluğunu dedesi Abdüllâtif Paşa’nın yanında, Rumeli ve Anadolu’nun çeşitli kentlerinde geçirmiştir. Bu yüzden özel öğrenim görmüş, Arapça ve Farsça öğrenmiştir. 18 yaşında İstanbul’a babasının yanına dönmüş, 1863’te Babıali Tercüme Odası’na kâtip olarak girmiş, dört yıl çalıştığı bu görev sırasında dönemin önemli düşünür ve sanatçılarıyla tanışma olanağı bulmuştur. 1865’te kurulan ve daha sonra “Yeni Osmanlılar Cemiyeti” adıyla ortaya çıkan “İttifak-ı Hamiyet” adlı gizli derneğe katılmıştır. Bu arada bir yandan da “Tasvir-i Efkâr” gazetesinde hükûmeti eleştiren yazılar yazmaya başlamıştır. Gazete, “Yeni Osmanlılar Cemiyeti”nin görüşleri doğrultusunda yaptığı yayın nedeniyle 1867’de kapatılmıştır (Tanpınar, 2013: 340).

2. Sürgün Yılları

Namık Kemal, İstanbul’dan uzak olması için Erzurum’a vali muavini olarak atanır. Bu göreve gitmeyi erteler ve Mustafa Fazıl Paşa’nın çağrısı üzerine Ziya Paşa’yla birlikte Paris’e kaçar. Bir süre sonra Londra’ya geçerek Mustafa Fazıl Paşa’nın parasal desteğiyle Ali Suavi’nin “Yeni Osmanlılar” adına çıkardığı “Muhbir” gazetesinde yazmaya başlar. Ama Ali Suavi’yle anlaşamaz ve “Muhbir” den ayrılır (Tanpınar, 2013: 341).

1868’de yine Fazıl Paşa’nın desteğiyle “Hürriyet” gazetesini çıkarır. Çeşitli anlaşmazlıklar yüzünden, Avrupa’da desteksiz kalınca 1870’te zaptiye nazırı Hüsnü Paşa’nın çağrısıyla İstanbul’a döner. Nuri, Reşat ve Ebüzziya Tevfik Beylerle birlikte 1872’de “İbret” gazetesini kiralar. Aynı yıl burada çıkan bir yazısı üzerine gazete 4 ay kapatılır. İstanbul’dan uzaklaştırılmak için Gelibolu’ya mutasarrıf olarak atanır. Orada yazmaya başladığı “Vatan Yahut Silistre” oyunu, 1873’te Gedikpaşa Tiyatrosu’nda sahnelenir. Oyunu izleyenler galeyana gelip olay çıkarınca Namık Kemal birçok arkadaşıyla birlikte tutuklanır. Bu kez kalebentlikle Magosa’ya sürgüne gönderilir (Tanpınar, 2013: 341-342).

Namık Kemal, 1876’da I. Meşrutiyet’in ilanından sonra İstanbul’a döner. Şûra-yı Devlet (Danıştay) üyesi olur. Kanun-i Esasi’yi (Anayasa) hazırlayan kurulda görev alır. 1877 Osmanlı-Rus Savaşı çıkınca Meclis-i Mebusan kapatılır ve Namık Kemal tutuklanır. Sonrasında Midilli Adası’na sürülür. 1879’da Midilli’de mutasarrıf olur. Aynı görevle 1884’te Rodos, 1887’de Sakız Adası’na gönderilir. Ertesi yıl burada ölür ve Gelibolu Bolayır’a defnedilir (Tanpınar, 2013: 346).

3. Türk Edebiyatına Katkıları

Küçük yaşlardan itibaren şiir yazar Namık Kemal’in-Şinasi’yle tanışmaya değin-şiirlerinde tasavvuf etkileri görülür. Bu dönemde özellikle Yenişehirli Avni, Leskofçalı Galib gibi şairlerden etkilenmiştir (Tanpınar, 2013: 364).

Namık Kemal’in en önemli özelliklerinden biri, Türk şiirini Divan şiirinin etkisinden kurtarmaya çalışmasıdır. “Vatan şairi” diye de isimlendirilmiş, tiyatroya özel bir önem vermiş ve altı oyun yazmıştır. Bir yurtseverlik ve kahramanlık oyunu olan “Vatan Yahut Silistre”, Avrupa’da da ilgi uyandırmış ve beş dile çevrilmiştir. İlk romanı “İntibah” 1876’da yayımlanmıştır. Ruhsal çözümlerinin, bir olayı toplumsal ve bireysel yönleriyle görmeye çalışmasının yanı sıra, dış dünya betimlemeleriyle de “İntibah” Türk romanında bir başlangıç sayılır. Romanı ve tiyatroyu toplumsal yaşama soktuğu gibi edebiyat eleştirisini de Türkiye’ye ilk getiren kişilerden biridir. En önemli iki eleştirisi Ziya Paşa’ya karşı kaleme aldığı “Tahrib-i Harâbât” ile “Takip”tir. Gazeteci olarak da Türk kültürü içinde önemli bir yeri olan şairin, döneminin hemen hemen bütün yenilik yanlısı ve ilerici gazetelerinde yazıları yayımlanmıştır. Siyasal ve toplumsal sorunlardan edebiyat, sanat, dil ve kültür konularına dek çok çeşitli alanlarda yazdığı makalelerin sayısı beş yüz kadardır (Tanpınar, 2013: 412).

Namık Kemal’in Türk Şiirinin Yenileşmesine Katkıları

1. *Lisan-ı Osmanî’nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmildir*

Namık Kemal’in “Lisan-ı Osmanî’nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmildir” başlıklı makalesinde ileri sürdüğü, dil edebiyatın temelidir, edebiyat ise bir milletin ruhudur, savı; edeinsan topluluklarının bir yığın olmaktan kurtarılıp bilinçli bir cemiyet-millet-haline gelmesinde önemli bir vasıta olan dilin bu işlevinin, ancak ve ancak topluluklardaki mevcut duygu, düşünce ve inanç birliğinin tesis edilmesiyle gerçekleşebileceği yönündedir (Kaplan, 1999: 117).

Namık Kemal, Türkçenin revize edilmesi ve yaygınlaştırılması, öğretimi gibi konular üzerinde görüş ileri sürerken düşüncelerini “Lisân-ı Osmanî’nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmildir” adlı makalesinde –özetle- şöyle birkaç başlık altında toplamıştır (Kaplan, Enginün, Birol, 1994: 188-190):

1. Evvelâ, kavaid-i lisanın mükemmel surette tedvin ve temhid edilmesi.

(Türkçenin dil kurallarını mükemmel bir biçimde derleyip düzenleme.)

2. Ecnebi dillerden alınacak sözcüklerin tahdidini temin edecek bir lügat meydana getirmektir.

(Türkçede kullanılan Arapça ve Farsça kelimelerle Batı dillerinden alınacak ilmî istilahlar ve teknik kelimeler de bu sözlüğe girecektir. Amaç Türkçenin söz varlığına dair bir sözlük meydana getirmektir.)

3. İfâde-i meram ve rabt-ı kelim şivelerinin tabiât-ı lisana tatbikan tâdil ve teccidinin yapılması.

(Türkçeyi külfetli sanatlardan kurtarmak -Türkçenin söz varlığının ağıdalı yapılardan arındırılması-. Bunun için bir antoloji hazırlanmasını teklif eder. Ebüzziya’nın “Numûne-i Edebiyat”ı bu fikirden doğmuştur (Tanpınar, 2013: 413).

4. Güzel Türkçe örneklerinin yer aldığı mecmualar hazırlama.
(Gazetelerde güzel Türkçe örneklerinin yer aldığı metinler hazırlamak.)

5. Yabancı dillerden alınan sözcükleri Türkçede kullanıldıkları ifade ve şekilde tespit etmek, Türkçeyi her sahada kullanmak.

Namık Kemal, daha o devirde İran şivesi dediği üslup ve şiir dilinden şikâyetçidir:

“Bu ise lisanımızda İran şivesinin cârî olan tesirine bir nihayet vermekle hâsıl olur ki âsârımızı düşmanı-ı hakikat ve menfur-ı tabiat olan i’zâm ve ibham nakiselerinden kurtaracak vasıta dahi budur.” (Kaplan, Enginün, Birol, 1994: 191).

Makalenin bir başka tarafında altı çizilmeye değer şu eleştiri göze çarpmaktadır:

“Erbâbına ma’lûmdur ki ekser âsârında İran’ın tahrir-i tasvîrine benzer. Birinde elvân ne kadar dil-nişîn ise diğèrinde elfâz o kadar zengin olmakla beraber, biri menâzıra ve diğèri münazaraya mutâbık olmadığı için ikisi dahi tabiatın hilâfındadır.”

(Bilenler bilir, edebiyatımızdaki çoğu eser İran’ın yazar üslubuyla kaleme alınmıştır. Birinde renk ne denli hoşa gidiyorsa diğèrinde sözler o kadar zengin olmakla birlikte, biri manzaraya diğèri tartışmaya uygun olmadığı için ikisi de birbirinin tabiatlarına aykırıdır.).

Namık Kemal, bu kadarla kalmaz. Onun eskiyi itham ettiği şeyler arasında edebî Türkçe ile halkın kullandığı dilin arasındaki büyük fark da vardır. Türkçe, bu yüzden kültür mücadelesinde mağlûp olmuştur:

“Edebiyatın râbîta-i millîyeye ait olan hizmetinden ise o kadar mahrumuz ki lisan-ı Arap münteşir olduğu yerlerde Yunânî (eski Yunanca) gibi kâffe-i meâsir-i ilmiyesiyle kuvvet bulmuş bir lisanı galebe-i fesahatla mahvetmiş iken Türkçemiz henüz elifbası bile bulunmayan Arnavut lisanını dahi unutturamamıştır. Münasebât-ı edebiyenin fıkhdânî cihetiyle meselâ bir Buharalı Türkçe söylediği hâlde buradaki Türkler içinde bir Fransız kadar dilinden anlayacak âşinâ bulamaz.”

(Edebiyatın ulusa ait olan hizmetinden o kadar mahrumuz ki Antik Yunanca gibi bütün ilim izleriyle güç bulmuş bir dili düzgün ve güzel söz söyleyerek Arap dilinin yaygın olduğu yerlerde mahvetmiş ve bize ait olan güzel Türkçemizi ise henüz temel okuma kitabı bile bulunmayan Arnavut dilini dahi unutturamayacak bir konuma getirmişiz. Edebiyat ilişkisinin olmaması sebebiyle bir Buharalı, Türkçe söylediği hâlde buradaki Türkler içinde bir Fransız kadar dilinden anlayacak tanıdık bulamaz.)

Bu tarihî görüş, hiç de ihmal edilecek cinsten değildir ve Namık Kemal’i Türkçülük cereyanının ön safına getirecektir (Tanpınar, 2013: 414).

Yeni Türk edebiyatının bir bakıma beyannamesi olarak kabul edilen “Lisan-ı Osmanî’nin Edebiyatı Hakkında Mülâhazâtı Şâmildir” adlı makalesinin Türk dili ve edebiyatının o günkü sorunlarını toplu halde ele alan ve getirmiş olduğu köklü, yeni yaklaşımlar bakımından dönemini aşan bir nitelikte olduğu kabul edilmiştir. Makale, değindiği husus ve ileri sürdüğü görüşlerle Millî edebiyatın fikrî temellerini hazırlayan metinlerden biri olarak kabul edilebilir (Tanpınar, 2013: 415).

2. Tahrir-i Harâbât

Tahrir-i Harâbât, Ziya Paşa’nın “Harâbât” adlı antolojisinin ilk cildini eleştirmek üzere Namık Kemal’in 1876’da kaleme aldığı eserdir. Türk edebiyatında ilk modern eleştiri örneği kabul edilir. Namık Kemal, “Tahrir-i Harâbât”ı 1875’te yazar ve o dönemde Magosa’da sürgün hayatı yaşamaktadır. Namık Kemal, “Tahrir-i Harâbât”ta, Ziya Paşa’yı eski edebiyatı hortlatmakla suçlar. Vatan şairi, aynı eserinde Ziya Paşa’nın “Şiir ve İnşa” makalesinde halk edebiyatı taraftarı olduğunu fakat “Harâbât”ta Divan edebiyatını savunarak eskiye olan özlemini dile getirdiğini yazar. Bu, Namık Kemal’e göre büyük bir çelişkidir (Tanpınar, 2013: 417).

Ziya Paşa, Harâbât adlı eserin ön sözünde Divan edebiyatının halk edebiyatından üstün olduğunu iddia etmiş ve Namık Kemal de Ziya Paşa’nın bu eseriyle eskiyi diriltmeye çalıştığını oysa asıl yapılması gerekenin Türk edebiyatının yenileşip gelişmesine katkı sağlamak olduğunu ileri sürmüştür. Namık Kemal, metinde Ziya Paşa’nın “Harâbât” adlı eserinden şiir örneklerini almış ve bunları eleştirmiştir. Bu, Namık Kemal’in doğrudan esere dayalı eleştiri yaptığının da bir göstergesidir ve bu durum, dönemi bakımından önem arz etmektedir.

Şair ilk bölümde, dizelerine “Harâbât”a gerek var mıydı, diye başlar:
“Ey câmi’-i cümle-i kemâlât?
Lâzım mı idi bize Harâbât?” (Kaplan, Enginün, Birol, 1994: 325).

(...)

Aşağıdaki dizelerde, bilinçsizce yazılmış şiirin ışığı olmayan ay gibi bir işe yaramayacağını dile getirmektedir:

“Makbûl ola mı şuursuz şi’r
Bir kâra yarar mı nursuz mihr” (Kaplan, Enginün, Birol, 1994: 326).

(...)

Aşağıdaki dizelerde, Ziya Paşa “Harâbât”ında geçen, eskilerden Ahmed ve Necâfî ile gönlü kırık ve serseri Zatî’nin Türkçe söyleyişe temel koyduklarını ve de güzel katkılar sağladıklarını ifade etmektedir:

“Eslâfda Ahmed ü Necâtî
Avâre-i dilşikeste Zatî

Türkî suhana temel komuşlar
Gerçi, temeli güzel komuşlar” (Kaplan, Enginün, Birol, 1994: 328).

Namık Kemal bu dizelere şu sözleriyle karşı çıkar ve serzenişte bulunarak şunları söyler:

“(…) yolunda olan ifadât-ı seniyyelerinin tarih-i edebiyatımızla hiç muvafakatı var mıdır? Hazret-i Mevlânâ ve Sultan Veled ne cihetle unutulmuş? *Mevlid*’inin her beyti sehl-i mümteni addolunan Süleyman Dede niçin tahattur buyrulmamış? Şahidî’nin Türkî âsârı acaba manzûr-ı devletleri olmamış mıdır? Hatta Nafizin müntehabâtında bile bir gazeli vardır. Yahut Ahmed ve Necâtî ve Zatî dünyaya bu saydığım zatlardan mukaddem mi gelmişlerdir?” (Kaplan, Enginün, Birol, 1994: 329).

(...) şeklindeki yüksek ifadeler, edebiyat tarihimiz için hiç uygun mudur? Hazreti Mevlânâ ve Sultan Veled neden unutulmuş? Her beyti kolay söylenmiş izlemine veren ancak zor söylenen bir eser olan *Mevlid*’in sahibi Süleyman Dede (Süleyman Çelebi) neden unutulmuş? Şahidî’nin Türkçe eserleri beğenilmemiş midir? Hatta Nafiz’in antolojisinde bile bir gazeli vardır. Yahut Ahmed ve Necâti ve Zafî, dünyaya bu saydığım kişilerden daha önce mi dünyaya gelmiştir?)

Ziya Paşa, aşağıdaki dizelerinde tiyatro eserlerinin bir ahlak kitabı olmadığı üzerinde durmuştur:

“Lâkin böyle eserlerin heb
Ahlâk-ı umûma sanma mekteb” (Kaplan, Enginün, Birol, 1994: 333).
(Lakin böyle eserlerin hepsini
Halkın ahlakına okul olur sanma)

Namık Kemal, şu sözleriyle Ziya Paşa’nın bu düşüncesinin söylenmesine dahi gerek olmadığını belirtmiştir. Çünkü ona göre tiyatronun bir eğlence aracı olduğu bilinen ve kabul gören bir gerçektir. Ayrıca tiyatronun ahlak öğreticisi olmadığını edebiyatçılarımız da ifade etmişlerdir:

“Şiirin mükessib-i ahlâk olduğunu dünyâda kim iddia etmiş? Ve hususiyile tiyatroların mekteb-i hikmet olduğuna kim zâhib olmuş ki (...) buyuruluyor. Tiyatronun bir eğlence olduğunu ve fakat fâideli eğlencelerden bulunduğunu üdebâmız bi’-d-defa’at umûmun nazar-ı tedkikine arz etmişlerdi. Mamafih şimdi şunu diyebiliriz ki umumun ahlâkına Avrupa tiyatroları mektep olmayınca *Harâbât* hiçbir vakitte ahlâk öğretir bir kitap olamaz çünkü derûnunda mevcûd olan Türkî kasâidin hiç olmazsa nısfı umûmun salâbet ve terbiyetini ifsâd husûsunca “Palais Royale”in en şeni’ farşlarından aşağı değildir.” (Kaplan, Enginün, Birol, 1994: 333).

(Şiirin huy edinildiğini yeryüzünde kim iddia etmiş? Ve özellikle tiyatroların hikmet veren bir okul olduğuna kim inanmış ki buyruluyor. Tiyatronun bir eğlence olduğunu ve fakat yararlı eğlencelerden olduğunu edebiyatçılarımız defalarca toplumun görüşlerine sunmuşlardır. Bununla birlikte şimdi şunu diyebiliriz ki toplumun ahlâkına Avrupa tiyatroları bir okul olmayınca *Harâbât*, hiçbir zaman ahlâki bilgiler öğreten bir kitap olamaz çünkü içinde bulunan Türk edebiyatına ait kasidelerin hiç olmazsa yarısı toplumun ahlâk ve terbiyesini bozmada “Palais Royale”in en kötü farşlarından (bir tür tiyatro oyunu) aşağı değildir.)

“Tahrib-i Harâbât”ı, “Harâbât Mukaddimesi”ni adeta adım adım takip etmiştir. Onun çürük çatısını iyice yıktıktan sonra seçilen eserlere geçer. Namık Kemal’in bu eserde kızdığı noktalardan biri de, Ziya Paşa’nın yenilerden hiç bahsetmemesi, ikide bir devrinin orta halli nazımlarından olan Nevres’ten bahsetmesidir (Tanpınar, 2013: 416):

“Mademki muâheze yolu açıldı, muasırın haklarında yazılacak tahkikat ve mübahesât-ı edebiyenin hem efkâr- zamanîye hem de kendilerine fayda bahş olması mukarrer iken”

(...)

Ziya Paşa’nın böyle kıymetsiz eserler ile meşgul olmasını affedemez. Ayrıca Ziya Paşa kendi tertip ettiği müntehabâtı da kendi eserleri ile doldurmuştur, aşağıdaki dizelerde bu dile getirilmiştir (Tanpınar, 2013: 416):

“Ben gittiğin yola gideydim
Bir müntehabât cem’ edeydim
Şehnâmeler etmiş olsam îcâd
Bir beytim, eylemezdim îrâd”

Sonuç

Namık Kemal, Tanzimat Dönemi’nin en belirgin-edebiyat alanında- dikkat çeken simalarından biridir. Edebî yaşamına şiirle başlayan sanatçı; mektup, roman, makale ve tiyatro gibi türlerde pek çok ürün meydana getirmiştir. Ayrıca bu türler hakkında önemli bilgi ve pratiğe sahip olan sanatçı, edebiyatı ve dili her şeyin üstünde seyreden bir güç olarak görerek bunu her fırsatta dile getirmişten kaçınmamıştır. Namık Kemal’in “Tahrib-i Harâbât”ının ana konusu,-Tanzimat Dönemi’nin yaygın düşüncesi olan- Divan edebiyatına karşı çıkıştır. Namık Kemal, yeni bir edebiyat ortaya koymanın; eskiyi, yani Divan şiirini ortadan kaldırmakla mümkün olabileceğini savunmuştur. Bunu gerçekleştirmek için de eski-yeni tartışmasına eserleriyle müdahil olmuştur.

Namık Kemal’in “Lisan-ı Osmanî’nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmildir” başlıklı makalesi ile “Tahrib-i Harâbât”ı, bir yönüyle eskiden kopma ve yeni olanı edebiyata yerleştirip benimsetme mücadelesinin bir ürünü sayılabilir. Şaire göre edebiyat, ulusun yazgısını değiştirecek kadar güçlüdür ve şair bu görüşünü desteklemek için Arap, Yunan ve diğer ulusların dil ve edebiyatlarıyla bizim dil ve edebiyatımız arasındaki farklılıkları göstermeye çabalamış; bunun için bu dilleri bir karşılaştırma aracı olarak kullanmış; bu iki eserinde, bu konu üzerinde fikir beyan etmeyi tercih etmiştir.

Namık Kemal, kendi geleneklerine sırt çevirmeden Batı’nın ilerici düşünce sistemini ve bu düşünce sisteminin Türk edebiyatında meydana getirdiği “yenileşme” fikrinin önemini her fırsatta dile getirip savunan ve bu fikri geniş kitlelere yayma düşüncesiyle de edebiyatı bir araç olarak kullanan bir şairdir.

Kaynakça

- BANARLI, Nihad Sami (1974), *Namık Kemal ve Türk-Osmanlı Milliyetçiliği*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Mezunları Cemiyeti Yayınları.
- BİLGEGİL, M. Kaya(1972), *Harâbât Karşısında Namık Kemal*, İstanbul: İrfan Yayınları.
- ERGUN, Sadettin Nüzhet (1933), *Namık Kemal’in Hayatı ve Şiirleri*, İstanbul: Historia Yayınları.
- Ebüzziya Tevfik (1973), *Yeni Osmanlılar Tarihi*, (Haz. Ziyad Ebüzziya), İstanbul: Kervan Yayınları.
- FAHRİ, Ziyaeddin (1939), *Namık Kemal ve İdeolojisi*, İstanbul: Akçağ Yayınları.
- Faik Reşad (1910), *Edib-i Azam Kemal İle Muhâberemiz*, İstanbul: Cihan Matbaası.
- GÖNESAY, Hıfzı Tevfik (1945), *Tanzimat Devri Edebiyatı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

- KAPLAN Mehmet ve diğerleri (1994), *Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi*, C: III, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- KAPLAN, Mehmet (1948), *Namık Kemal, Hayatı ve Eserleri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- KARATAY, Namdar Rahmi (1941), *Namık Kemal ve İdealizmi*, Bursa: Ankara Kitabevi.
- KISAKÜREK, Necip Fazıl (1940), *Namık Kemal Şahsı, Eseri, Tesiri*, Ankara: TDK Yayınları.
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1957), *Namık Kemal’in Şiirleri*, Ankara: Buluş Yayınları.
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1955), *Namık Kemal’in Hayatı*, Ankara: Buluş Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, Mehmed Fuad (1928), *Millî Edebiyat Cereyanının İlk Mübeşşirleri*, İstanbul: Devlet Matbaası.
- LEVEND, Ağâh Sırrı (1934), *Edebiyat Tarihi Dersleri, Tanzimat Edebiyatı*, İstanbul: Marifet Matbaası.
- ÖZÖN, Mustafa Nihat (1938), *Namık Kemal ve İbret Gazetesi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- PERİN, Cevdet (1946), *Tanzimat Edebiyatında Fransız Tesiri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Yayınları.
- SUNGU, İhsan (1941), *Namık Kemal*, İstanbul: Maarif Matbaası.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi (2013), *19’uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.